

TEODOR BODOAȘCĂ

STUDII DE DREPTUL PROPRIETĂȚII
INTELECTUALE

Ediția a II-a, revizuită și adăugită
de Anca Bogdan și Teodora Drăghici

Cuprins

Discuții privind conceptul de operă și condițiile de fond pentru protecția ei juridică	7
Opinii privind autorul, subiectul și titularul dreptului de autor, precum și utilizatorul în reglementarea Legii nr. 8/1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe.....	17
Opinii cu privire la condițiile în care sunt excluse de la protecție juridică prin drept de autor fotografiile unor scrisori, acte, documente de orice fel, desene tehnice și altele asemenea, precum și materialele rezultate dintr-un act de reproducere a unei opere de artă vizuală.....	24
Contribuții la studiul regimului juridic al programelor pentru calculator în sistemul de drept român.....	36
Opinii privind reglementarea, noțiunea și natura juridică a operelor audiovizuale.....	51
Contribuții la studiul regimului juridic al bazelor de date.....	58
Contribuții la studiul reglementărilor legale referitoare la definirea noțiunii drepturilor de autor și la durata protecției juridice a acestora	69
Opinii privind durata protecției juridice a drepturilor subiective de autor în reglementarea Legii nr. 8/1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe.....	82
Considerații asupra drepturilor rezultate din creația intelectuală în reglementarea noului Cod civil	97
Contribuții la studiul regimului juridic al bunurilor proprii ale soților prevăzute de art. 31 lit. d) din Codul familiei	109
Utilizarea operei de către terțe persoane fără consimțământul titularului dreptului de autor.....	118
Utilizări permise ale anumitor opere și ale altor obiecte ale protecției prin drept de autor și drepturi conexe în beneficiul persoanelor nevăzătoare, cu deficiențe de vedere sau cu dificultăți de citire	140
Contribuții la studiul reglementărilor legale referitoare la limitele exercitării drepturilor de autor.....	151
Opinii privind semnificația juridică a plagiatului	178
Contribuții la analiza semnificației juridice a plagiatului și autoplăgiatului în reglementarea Legii învățământului superior nr. 199/2023 comparativ cea stabilită de Legea nr. 206/2004 privind buna conduită în cercetarea științifică, dezvoltarea tehnologică și inovare.....	188

Contribuții la studiul reglementărilor legale referitoare la contractul de cesiune a drepturilor patrimoniale de autor	198
Discuții în legătură cu unele aspecte juridice ale contractului de cesiune a drepturilor patrimoniale de autor în reglementarea Legii nr. 8/1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe	212
Unele aspecte juridice particulare privind contractul de închiriere a operei în reglementarea Legii nr. 8/1996	233
Contribuții la studiul reglementărilor legale referitoare la contractul de editare	243
Discuții în legătură cu unele aspecte juridice ale contractului de comandă în reglementarea Legii nr. 8/1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe	259
Contractul de reprezentare teatrală sau de execuție muzicală a operei literare ori artistice	271
Aspecte generale privind gestiunea colectivă a drepturilor patrimoniale de autor și a celor conexe	283
Aspecte particulare și parțial critice privind răspunderea civilă pentru încălcarea drepturilor de autor, a drepturilor conexe și drepturilor <i>sui generis</i> în reglementarea Legii nr. 8/1996 și a Codului de procedură civilă	300
Răspunderea contravențională conform Legii nr. 8/1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe	316
Mijloace de apărare de drept civil a drepturilor morale de autor în contextul protecției juridice a drepturilor nepatrimoniale	328
Contribuții la interpretarea conținutului normativ al dispozițiilor art. 1396 din Legea nr. 8/1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe	344
Unele opinii referitoare la aplicarea Legii nr. 8/1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe	356
Opinii privind noțiunea invenției și condițiile de fond pentru brevetabilitatea acesteia	365
Contribuții la studiul reglementărilor legale referitoare la creațiile tehnice pentru care nu se acordă brevet de invenție	381
Aspecte referitoare la regimul juridic al contestației împotriva hotărârilor comisiei de examinare, revocării și nulității brevetului de invenție în reglementarea Legii nr. 64/1991 privind brevetele de invenție	393
Aspecte procedurale particulare privind angajarea răspunderii juridice civile pentru nesocotirea drepturilor rezultate din realizarea unei invenții sau din acordarea brevetului de invenție	413

Contribuții la studiul reglementărilor legale privind noțiunea, condițiile de fond și motivele de refuz sau de nulitate a înregistrării mărcii.....	427
Aspecte critice privind „acțiunea în nulitatea înregistrării mărcii” în reglementarea Legii nr. 84/1998 privind mărcile și indicațiile geografice	445
Discuții privind noțiunea, natura și condițiile de fond pentru protecția juridică a desenelor și modelelor în legislația internă a României.....	457
Unele aspecte generale despre desene și modele	471
Aspecte privind regimul juridic al topografiilor produselor semiconductoare (I)	482
Aspecte privind regimul juridic al topografiilor produselor semiconductoare (II).....	496
Opinii privind reformularea expresiilor „modele de utilitate” și „invenții tehnice” utilizate în conținutul Legii nr. 350/2007 privind modelele de utilitate	512
Aspecte privind protecția juridică a indicațiilor geografice.....	518

TEODOR BODOAȘCĂ

**STUDII DE DREPTUL
PROPRIETĂȚII INTELLECTUALE**

Ediția a II-a, revizuită și adăugită
de A. Bogdan și T. Drăghici

Universul Juridic

București

-2024-

DISCUȚII PRIVIND CONCEPTUL DE OPERĂ ȘI CONDIȚIILE DE FOND PENTRU PROTECȚIA EI JURIDICĂ

Articol publicat în Dreptul nr. 5/2016

1. Definiția operei. *Ab initio*, semnalăm că Legea nr. 8/1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe¹ nu oferă o definiție explicită pentru „operă”, modalitate clasică a creației intelectuale. De fapt, nici doctrina, cu excepția unor cazuri singulare², nu are preocupări sistematice în acest sens.

Cu toate acestea, în consens cu unele opinii exprimate în literatura de specialitate, definiția operei poate fi dedusă mai ales din dispozițiile art. 1 și ale art. 7 consacrate „obiectului” dreptului de autor.

Astfel, în temeiul art. 1, „dreptul de autor asupra unei opere literare, artistice sau științifice, precum și asupra altor opere de creație intelectuală este recunoscut și garantat în condițiile prezentei legi” [alin. (1) teza I]. „Opera de creație intelectuală este recunoscută și protejată, independent de aducerea la cunoștința publică, prin simplul fapt al realizării ei, chiar în formă nefinalizată” [alin. (2)]. În schimb, potrivit art. 7, „constituie obiect al dreptului de autor operele originale de creație intelectuală în domeniul literar, artistic sau științific, oricare ar fi modalitatea de creație, modul sau forma de exprimare și independent de valoarea și destinația lor”³.

¹ Legea nr. 8/1996 a fost publicată în M. Of., Partea I, nr. 60 din 26 martie 1996, fiind ulterior modificată și completată. *Brevitatis causa*, pentru evitarea repetărilor și ușurința exprimărilor, în continuare, în cuprinsul studiului, referirile la dispozițiile Legii nr. 8/1996 se vor face, de regulă, fără indicarea actului normativ.

² A se vedea: T. Bodoașcă, L.I. Tarnu, *Dreptul proprietății intelectuale*, ed. a III-a, revizuită și adăugită, Ed. Universul Juridic, București, 2015, p. 17; A. Circa, *Protecția drepturilor intelectuale. Actualități și perspective*, Ed. Universul Juridic, București, 2013, p. 40.

³ În continuare, art. 7 enumeră următoarele categorii de opere: scrierile literare și publicistice, conferințele, predicile, pledoariile, prelegerile și orice alte opere scrise sau orale, precum și programele pentru calculator [lit. a)]; operele științifice, scrise sau orale, cum ar fi: comunicările, studiile, cursurile universitare, manualele școlare, proiectele și documentațiile științifice [lit. b)]; compozițiile muzicale cu sau fără text [lit. c)]; operele dramatice, dramatico-muzicale, operele coregrafice și pantomimele [lit. d)]; operele cinematografice, precum și orice alte opere audiovizuale [lit. e)]; operele fotografice, precum și orice alte opere exprimate printr-un procedeu analog fotografiei [lit. f)]; operele de artă grafică sau plastică, cum ar fi: operele de sculptură, pictură, gravură, litografie, artă monumentală, scenografie, tapiserie, ceramică, plastica sticlei și a metalului, desene, design, precum și alte opere de artă aplicată produselor destinate unei utilizări practice [lit. g)]; operele de arhitectură, inclusiv planșele, machetele și lucrările grafice ce formează proiectele de arhitectură [lit. h)]; lucrările plastice, hărțile și desenele din domeniul topografiei, geografiei și științei în general” [lit. i)].

În context, reiterăm că, în pofida referirii unor texte la „dreptul de autor” (folosind singularul)⁴, Legea nr. 8/1996 reglementează cinci drepturi morale (art. 10-11) și două drepturi patrimoniale (art. 12 și urm.), adică mai multe drepturi de autor⁵. De fapt, legiuitorul român, oscilând între concepția monistă și cea dualistă⁶, în unele texte se referă la „dreptul de autor”, iar în altele, dimpotrivă, la „drepturile de autor”⁷. Sub acest aspect, sugerăm legiuitorului ca, *de lege ferenda*, să adopte o soluție normativă tranșantă și, evident, în consens cu realitatea.

Revenind la definiția „operei”, considerăm că, pentru fundamentarea ei, ar trebui avute în vedere aspectele care urmează.

În primul rând, atât art. 1 (în ambele aliniate), cât și art. 7 se referă la „opere de creație intelectuală”. În plus, art. 7 prevede și cerința „originalității” operelor. De asemenea, ambele articole au în vedere operele „literare”, „artistice” și „științifice”. În schimb, art. 1 alin. (1) teza I se referă generic și la „alte opere”. În context, apreciem că amalgamarea aspectelor care se repetă cu cele de inconsecvență normativă denotă lipsă de viziune în construcția acestor texte și chiar o preocupare discutabilă pentru evitarea surselor de interpretări diverse.

În al doilea rând, în lipsa unor semnificații legale, termenii „operă”, „creație”, „intelectuală”, „originală”, „literar”, „artistic” și „științific”, utilizați în construcția art. 1 și art. 7, urmează a fi explicați în înțelesul lor din limba română modernă, conform art. 36 alin. (4) coroborat cu art. 37 alin. (2) din Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative⁸.

În concret, în cadrul acestui limbaj, termenul „operă” are semnificația de „rezultat al unei activități *creatoare*” (s.n.)⁹.

În schimb, verbul „a crea” are semnificația de „a face ceva ce nu a existat înainte”¹⁰.

În context, „originalitatea” semnifică faptul că, anterior realizării operei, nu a existat alta identică¹¹. Sub acest aspect, în doctrină s-a afirmat că, a face un „act original” înseamnă „a crea în mod personal”¹² și că opera este „producția elaborată pe baza unui *act de creație*”¹³ (s.n.).

⁴ A se vedea, spre exemplu: art. 4 alin. (2), art. 5 alin. (2), art. 6 alin. (2), art. 9, art. 22, art. 24 alin. (1), art. 34 alin. (1), art. 39 alin. (5) și art. 45 din Legea nr. 8/1996.

⁵ Pentru unele detalii în legătură cu acest aspect, a se vedea T. Bodoașcă, *Contribuții la studiul reglementărilor legale referitoare la deținerea noțiunii drepturilor de autor și la durata protecției juridice a acestora*, în *Dreptul* nr. 6/2009, p. 76 și urm.

⁶ *Idem*.

⁷ A se vedea, spre exemplu: art. 2, art. 5 alin. (4), art. 8 alin. (1), art. 10, art. 11, art. 13, art. 14¹ alin. (2), art. 25-28, art. 30, art. 39 alin. (1)-(3) și alin. (7), art. 41 alin. (1), art. 42, art. 43 alin. (1) și (3), art. 44 alin. (4) și art. 46 alin. (1) din Legea nr. 8/1996.

⁸ Legea nr. 24/2000 a fost publicată în M. Of., Partea I, nr. 139 din 31 martie 2000 și apoi republicată în M. Of., Partea I, nr. 260 din 21 aprilie 2010, fiind ulterior modificată și completată.

⁹ A se vedea *Dicționarul explicativ al limbii române (DEX)*, ed. a II-a, apărut sub egida Academiei Române – Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan”, Ed. Univers Enciclopedic, București, 1998, p. 722.

¹⁰ *Ibidem*, p. 237.

¹¹ *Ibidem*, p. 728.

¹² A se vedea A. Ionașcu, A. Comșa, N. Mureșan, *Dreptul de autor în R.S.R.*, Ed. Academiei, București, 1969, p. 35.

¹³ A se vedea N.R. Dominte, *Dicționar de dreptul proprietății intelectuale*, Ed. C.H. Beck, București, 2009, p. 136.